

REISVERSLAG

GAMBIA & SIERRA LEONE

6 mei – 21 mei 2016

Voorwoord

Het laatste bezoek dat wij aan Gambia en Sierra Leone brachten was in 2013. De daarna geplande reizen konden in verband met de in Sierra Leone heersende Ebola epidemie niet doorgaan.

In maart 2016 werden we door Gadhoh, de Gambiaanse Dovenorganisatie, gevraagd om langs te komen om acute financiële problemen te bespreken. De projecten die met deze organisatie zijn uitgevoerd waren in 2013 beëindigd. De financiële ondersteuning van de organisatie werd daarna overgenomen door de Nationale Finse Bond van Doven. De afgelopen drie jaar is deze organisatie bezig geweest Gadhoh als organisatie verder te versterken. In 2016 besloot een nieuwe Finse regering om het aantal donorlanden waarmee een ontwikkelingsrelatie wordt onderhouden te beperken. Gambia viel af waardoor de geldstroom vanuit Finland per 1 januari 2017 stopt. Ook in 2016 heeft de Finse beslissing al consequenties want het budget is dit jaar al met 60% gekort.

De St. John's school for the Deaf, een andere voormalig door de SVE gesponsorde organisatie, heeft ook financiële problemen. De SVE heeft een project gesponsord dat beoogde landbouw-praktijkonderwijs te realiseren in een nieuw te bouwen voorziening in het dorp Kartong. De grond was geschonken door de lokale overheid. De SVE betaalde de omheining en de egalisering van het terrein. Een derde sponsor zou de gebouwen en de inrichting daarvan voor zijn rekening nemen. Dat laatste is nooit gebeurd omdat de Engelse contactpersoon kwam te overlijden. Een van de doelen van onze reis is het weer op gang helpen van het project in Kartong.

In Sierra Leone zijn de activiteiten van de SLNAD de afgelopen vier jaar gefinancierd door de SVE. Omdat veel van de plannen van de SLNAD door de ebola epidemie niet zijn doorgegaan heeft de SVE besloten de steun aan deze organisatie nog enige jaren te continueren. Doel van de reis is het verhelder van de condities waaronder dit mogelijk wordt en het ondersteuning van de projectleider bij het opstellen van activiteitenplannen.

Zaterdag 7 mei 2016.

De eerste dag na aankomst hebben we het aangename met het nuttige verbonden. Met onze vaste chauffeur en adviseur Pateh, die we nu al acht jaar kennen, hebben we een tocht gemaakt naar het zuiden, richting Senegal. Einddoel van de rit was Kartong, het dorp waar de St. John's school for the Deaf een stuk grond heeft gekregen van de plaatselijke autoriteiten om daar een beroepsopleiding, een klas lagere landbouw-onderwijs te beginnen. Dove jongeren (schoolverlaters) leren daar de ins en outs van het boerenbedrijf. Met de producten van deze instelling is het mogelijk inkomen te genereren en zelf supporting te worden. De situatie die we aantreffen was identiek aan die we in 2013 hebben gezien. Het grote terrein is ommuurd maar nog niet voorzien van een afsluitbaar hek. Er is een poging ondernomen om het terrein te egaliseren, maar de gebruikte machines waren niet krachtig genoeg. Het enige voordeel is volgens onze chauffeur dat de muur door de inwatering ten gevolge van drie jaar regen veel harder is geworden. Na dit teleurstellende bezoek, zijn we naar een van de attracties van Gambia gereden: *Paradise beach*.

Maandag 9 mei 2016 .

Telefonisch hebben we zondag onze komst aangekondigd en een afspraak gemaakt voor een bezoek aan de St. John's school for the Deaf en een onderhoud met de directeur Daniel Mendy en zijn adjunct Marian Allan. De ontvangst was zeer hartelijk. Gelukkig waren beiden weer gezond. Daniel is ernstig ziek geweest en vertelde ons dat hij dacht het niet te zullen halen. Ook Marian is een half jaar uit de running geweest. Gelukkig zijn beide weer fulltime aan de slag. Als eerste melden we dat we ondanks het feit dat het project met Gambia is gestopt, we toch terug zijn gekomen om samen te bekijken hoe het boerderijproject in Kartong na de eerste investeringen door de SVE verder kan worden uitgebouwd. Daniel meldt dat door zijn ziekte en het overlijden van de tweede sponsor er niets meer is ondernomen met betrekking tot dit project. Zonder geld loopt er niets. De andere sponsor was lid van een Engelse club, de zgn. *Whillow wheelers*. Vertegenwoordigers van deze groep zijn nog wezen kijken in Kartong maar ondersteunen ook andere projecten waaraan nu prioriteit wordt gegeven. Daniel vertelt verder over de belabberde financiële situatie wat betreft de subsidie van de overheid. De bijdrage van de overheid is teruggebracht tot 30 Dalasi per leerling per maand. (= 75 cent!!). Sinds februari is er echter geen cent overgemaakt. Wettelijk is er in Gambia '*free education*' maar volgens Daniel en Marion is dat een lachertje. Gelukkig komen er zo nu en dan weer sponsors langs en zo ziet men toch kans de school draaiend te houden en dagelijks voor een maaltijd te zorgen. Terug naar Kartong. Er is destijds na de bouw van de muur van het resterende geld betonijzer gekocht. Dat is een goede zet geweest want dit materiaal is nu zeker driemaal zo duur. Cement moet nog wel worden gekocht. Zand is er voldoende op het terrein aanwezig. Daniel laat ons een tekening zien van het schoolgebouw dat er moet komen. Tot onze verbazing blijkt de planning een complete technische school, genoemd '*proposed technical workshop for St. John's special – Kaninjing extension Kartong*'. Er is een ruimte resp. houtbewerken, metaalbewerken en één voor het maken van kleding en vloerkleden (*carpeting*). Totaal is een bedrag begroot van D 1,884,330,-- (ca. € 40.000,--).(zie bijlage.) We spreken onze verbazing uit dat er nu kennelijk een volledige '*vocational training*' wordt opgezet. We zijn de vorige keer vertrokken met het idee dat we zouden gaan werken aan een boerderijproject waar de jonge lui leren land bewerken, dieren te houden etc. Dus een vorm van agrarisch onderwijs. Het mes zou aan twee kanten snijden: de jongeren leren een vak en de producten zijn verkoopbaar op de markt.

Snel zijn Daniel en Marion van gedachten veranderd en zijn het met ons eens dat het eenvoudiger is klein te beginnen, en dat het opzetten van één opleiding al een hele opgave zal blijken te zijn. Op onze vraag of er voldoende kennis aanwezig is op de St. John's om een dergelijk project op te zetten, is het antwoord negatief. Wij stellen voor dat het wellicht zinvol is om eens te gaan praten met bestaande landbouwkundige opleidingen in Gabia, waar deze kennis aanwezig is. Op het Gambia College is een afdeling *agriculture* geweest maar de docent daar is gestorven. Men belooft contact op te nemen. Misschien is er een oud student die in de voetsporen van zijn leermeester kan treden. Al praten komen we op het project; *My Farm Explorers*. Een organisatie die jongeren kennis laten maken met het boerenbedrijf. Daniel en Marion zien het plotseling helemaal zitten en we spreken af volgende week donderdag samen een bezoek aan dit project te brengen. We zullen proberen *My Farm* te interesseren hetgeen ze voor de horende populatie doen ook voor de Dove schoolverlaters te realiseren. Het project zal door de samenwerking met deskundigen meer kans van slagen hebben. Wat de financiën betreft vragen we een onderhoud aan met de financiële man van de rooms-katholieke kerk. Het bisdom financiert het katholieke onderwijs. Er is een nieuwe *education secretary* gekomen, father David Ja...., die toevallig uit Kartong afkomstig is. Daniel belooft een afspraak te maken.

We worden na het overleg rondgeleid door de school. De school ziet er goed uit. Het kippenproject is uitgebreid. Er zijn nu twee keer zoveel als tijdens ons vorige bezoek. De eierproductie levert geld op en regelmatig krijgen de leerlingen een ei als aanvulling op het dieet.

's Middags brengen we een bezoek aan het hoofdkantoor van Gadhoh. We zijn bijna een uur te vroeg dus tijd genoeg om gewoon een beetje rond te lopen. We ontmoeten oude bekenden en worden letterlijk met open armen ontvangen. Er wordt nog steeds lesgegeven aan kleuters en jonge vrouwen krijgen les in het maken van kleding. Het terrein ziet er nu veel beter uit dan de vorige keer. De zgn. *conference hall* heeft inmiddels twee verdiepingen maar het dak is er nog niet. Het afbouwen van dit (volgens ons voor Gadhoh veel te grote project) zal nog een hoop geld gaan kosten. Geld dat er niet is.

De Ierse sponsor die de start heeft betaald, laat het afweten.

We hebben voorafgaande aan de geplande vergadering met de staf van Gadhoh een voorbespreking met Doudou Loom, de directeur. Gadhoh verkeert in financiële problemen. De Finnen, die na de SVE Gadhoh overeind hebben gehouden, hebben laten weten dat de Finse regering Gambia van de lijst van te ondersteunen landen heeft afgevoerd. Vanaf juli wordt de steun gekort met 60% en met ingang van januari 2017 zal er geen geld meer worden overgemaakt. Er zullen in de staf van Gadhoh ontslagen moeten vallen. Maar volgens Doudou is er inclusief een bewaker zeker een staf van zeven personen nodig om de boel draaiende te houden. In Gambia zijn inmiddels 12 regionale afdelingen. Deze afdelingen functioneren zonder financiële steun van het hoofdkantoor. Vaak krijgen ze ondersteuning van de lokale overheid. Om dit voor elkaar te krijgen moet er wel veel aan pr. worden gedaan. Ze worden nu twee keer per jaar bezocht. Gebarentaal verspreid zich snel, aldus Doudou. Als vereniging loopt Gadhoh goed. Er zijn 1500 leden, vooral jeugd. Deze zijn volgens Doudou zeer actief. Er is door de Finnen veel geïnvesteerd in *capacity training*. De structuur van de organisatie is verbeterd, veel beter dan vroeger. Een Engelse tolkengroep heeft aangeboden te willen helpen met de opleiding van tolken en gebarentaal-docenten.

We vragen wat Gadhoh denkt te ondernemen nu de Finse geldstroom opdroogt? Men is voornemens nieuwe sponsors te zoeken. Geld moet er ook komen uit de opbrengst van de verhuur van de conference hall, Men is ervan overtuigd dat dit gebouw geld zal opleveren. Het moet worden afgebouwd maar er is geen geld. Alle sponsors van vroeger hebben laten

afweten. Contributie van de leden wordt steeds minder. Als die al geld hebben is dat in eerste instantie nodig om voedsel te kopen.

De school in Brikama verzorgt nu onderwijs tot grade 3. Als Karamo zijn opleiding aan het Gambia College afrondt, dan kan hij worden betaald door de overheid. Abby, die dezelfde opleiding volgde, is afgehaakt. Ze kan het niet bolwerken.

Op de kosten van Gadhoh moet stevig worden bezuinigd. De verzekering van het gebouw is opgezegd. Er wordt bezuinigd op internetkosten. Minder papier verbruik en minder toner voor de printer. Doudou hoopt met het produceren van gebaren cd's geld te genereren. Het bezoek aan Zuid Afrika heeft voldoende kennis opgeleverd om zelf te kunnen produceren.

Na de voorbespreking volgt een vergadering met de hele staf. Er volgt een herhaling van zetten, maar op onze vraag hoe men denkt te overleven komen de volgende suggesties:

- afbouw van de conferentiehhal, Absoluut noodzakelijk. Zal veel geld opleveren aan verhuur. Minsten 1 miljoen dalasi is nodig.
- Gebarencentrum opzetten. Inzet van tolken en docenten levert inkomen op.
- Er zijn veel tolken nodig omdat de regering doven in mainstreamscholen wil plaatsen.
- Minibus aanschaffen, Transport organiseren.
- Er moet een tolk op TV komen. Daar wordt al aan gewerkt op het ministerie maar heeft nog geen resultaat opgeleverd.
- Een kleine accommodatie bouwen waar kinderen kunnen wonen zodat ze niet steeds op en neer hoeven. Een klein internaat.
- Begin een klein restaurant. Iedereen moet eten.
- Maak CD's. Er is veel belangstelling voor.
- De *company car* is al lang niet meer bruikbaar. Er moet een nieuwe komen. Nu is het vervoer naar de branches erg kostbaar.
- Een door zonne-energie aangedreven waterpomp. Zal een grote besparing op de hoge energiekosten opleveren.

De vergadering is unaniem van mening dat het hoofdkantoor van Gadhoh in Kanifing open moet blijven. Er moet een centraal punt zijn voor contact met de overheid, met diverse organisaties en de dovengemeenschap.

We zeggen niet te kunnen beloven dat de SVE net als in het verleden weer zal bijspringen.

Wel zullen we de problemen van Gadhoh voorleggen aan het bestuur van de SVE. Volgende week woensdag is er een workshop in Brikama voor organisaties in de regio die met Doven te maken hebben. Daar zal tijd worden vrijgemaakt om de uitkomst van deze vergadering verder te bespreken.

Dinsdag 10 mei 2016

Om 01.00 uur in de nacht van maandag op dinsdag staat Pateh klaar om ons naar het vliegveld te brengen. Sinds de ebola epidemie zijn er geen directe vluchten meer van Banjul naar Freetown, we moeten via Accra vliegen. Arik air vertrekt op tijd om 04.30 en arriveert om 6.30 uur in Accra waar we om 08.05 door kunnen vliegen naar Freetown. We arriveren op tijd, 10.30 en komen zonder problemen en medische controles door de douane. De collega's van de SLNAD ontvangen ons met open armen en begeleiden ons naar de veerboot waarvan de vertrektijd niet vast staat. Het ziet er naar uit dat we tot 16.00 moeten wachten maar gelukkig vertrekt de veerboot om half twee. De veerdienst werd tot voor kort door twee boten onderhouden. Helaas is er een nu kapot dus de dienst is nu voor de helft ingekort. De collega's van de SLNAD hebben een auto met chauffeur geleend van de Gehandicapten raad

van Sierra Leone. We hoeven alleen maar de benzine te betalen. We worden afgezet bij het door ons geboekte hotel. New Brookfield Hotel,

Woensdag 11 mei 2016

Om negen uur worden we opgehaald voor de eerste ontmoeting met het team van de SLNAD. Het kantoor op Elkstreet ziet er prima uit, en de ontvangst is zeer hartelijk. Om half tien begint de vergadering, gelukkig in aanwezigheid van Kasiem, een uitstekende tolk. We worden nu officieel welkom geheten. Benadrukt wordt dat de SVE de enige organisatie is die daadwerkelijk contact onderhoud, op bezoek komt en de gemaakte afspraken nakomt. Samuel onderbreekt de voorzitter en vraagt een moment stilte om de '*presence of God*', te vragen. Gebeden wordt in de mohammedaanse en vervolgens de christelijke rite. Daarna krijgen wij het woord. Ed bedankt voor de ontvangst op de luchthaven en de prima manier waarop deze keer het vervoer is geregeld. (De auto van de Nationale Associatie van Gehandicapten is voor de duur van ons verblijf geleend, inclusief chauffeur.)

Al gauw komen na de vriendelijkheden de zaken aan de orde. Ed meldt dat het project en dus de financiële steun van volgend jaar juli afloopt. Maar dat er besloten is dat om de SLNAD gezien de belabberde situatie in Sierra Leone ook in de toekomst op steun van de SVE kan rekenen. Er moet dan wel worden voldaan aan een aantal voorwaarden:

- Er moet een evaluatierapport komen waarin de afgelopen vijf jaar worden geëvalueerd en bekeken wordt of de gestelde doelen zijn bereikt.
- De tweede voorwaarde is het -op hoofdlijnen- opstellen van een activiteitenplan voor de komende vijf jaar. Wat wil de SLNAD bereiken in vijf jaar en hoe denkt men dat te financieren.
- Jaarlijks moet de uitwerking van het 5-jarenplan leiden tot het opstellen van een gedetailleerd activiteiten-jaarplan.
- In alle plannen moet antwoord worden gegeven op de vraag hoe eigen inkomen kan worden gegenereerd zodat de SLNAD op den duur onafhankelijk van sponsoren wordt.

De geplande nursery schools in Bo en Makeni kunnen niet worden betaald met het geld dat SVE overmaakt. Dat gaat op aan de kosten van het kantoor in Freetown en de salarissen. Bouwen van scholen is dus geen optie. Ed geeft in overweging te bekijken of er een mogelijkheid is om ruimte te huren bij bestaande scholen, kerken of moskeeën. Dan kan vrijwel direct worden begonnen met een kleuterschool. Voor opstartkosten kan eenmalig een beroep op SVE worden gedaan. Als voorbeeld wordt gegeven hoe in Gambia gewerkt wordt. Altijd een begin bij een bestaande school. In Bo is door de chieft een stuk land beschikbaar gesteld om daarop te kunnen bouwen. Ed maakt nog eens duidelijk dat voor bouwen van een school geen geld is.

Ook de plannen om in Bo en Makeni een kantoor met staf in te richten net als in Freetown worden door ons niet realistisch genoemd. Beide plaatsen zijn veel kleiner dan Freetown en een volledige bezetting met een staf van vijf personen full time is niet haalbaar. Deze plannen moeten worden herzien. Het bestaande kader in de plaatselijke dovengemeenschap zou met een kleine ondersteuning voorlopig kunnen beginnen. met het realiseren van de gestelde doelen ten behoeve van het welzijn van de lokale dovengemeenschap. Ook hier kan de SVE bijspringen en de aanloopkosten betalen. Het idee is klein te beginnen. Aanloopkosten hoeven dan niet te worden betaald uit de € 5000, -- die de SVE per kwartaal overmaakt..

Om de SLNAD op weg te helpen met het opzetten van een activiteitenplan bespreekt Ed een outline van een dergelijk plan. Wat moet er in een dergelijk plan staan.

1. Waar wil de SLNAD in 2021 zijn
  - Headoffice
  - Branches Bo / Makeni
  - Tolkendienst
  - Voorschool
  - Activiteiten voor ouders, sport, cultuur, etc.
2. Wat zijn de uitgaven in 2017, 2018, 2019, 2020, 2021.
3. Wat zijn de inkomsten in deze jaren.
4. Wat is de kloof tussen inkomsten en uitgaven
5. Wat moeten SVE en eventueel andere sponsors bijdragen.
6. Welke plannen zijn haalbaar / welke prioriteiten worden gesteld.

Benadrukt wordt de noodzakelijkheid van het hebben van tolken op elke locatie. Ook een voorziening voor dove peuters zou bij een minimum pakket moeten horen. Zij moeten in aanraking komen met gebarentaal en dove rolmodellen. Het opleiden van docenten gebarentaal en tolken verdient speciale aandacht en actie.

Dit alles kost veel geld. Er moet worden nagedacht over wat zelf kan worden betaald door inkomsten uit commerciële activiteiten. Het stellen van prioriteiten in het wensenpakket is gezien de beperkte financiële middelen noodzakelijk.

Besproken wordt het ingediende plan met de productie van zeep te beginnen. Het opgestelde plan is goed bruikbaar als basis, maar dient te worden herzien wat betreft de opgevoerde naar onze mening veel te zware overheadkosten. Ook bij de aankoop van een brommer zetten we vraagtekens. Is dit nodig om te beginnen? Volgens de SLNAD is gezien het vreselijke verkeer in Freetown dit echt nodig.

Ed zet nog eens op een rijtje wat er maximaal mogelijk is. In 2017 kan € 10000 extra worden gegeven. Daarna misschien het volgende jaar €8000, dan € 6000,- enz.

Voorwaarde is steeds een goed activiteiten-jaarplan. Het evaluatierapport in 2017 moet SVE overtuigen dat ze door kunnen gaan met sponsors. Ramatu meldt dat door de Ebola epidemie de activiteiten van de SLNAD zo goed als twee jaar hebben stilgelegen.

We spreken af de komende dagen samen met de SLNAD te werken aan het opzetten van een activiteitenplan voor de komende vijf jaar.

We willen niet vertrekken zonder dit plan op zak te hebben..

Donderdag 12 mei 2016

Het verkeer is deze morgen nauwelijks een probleem vandaar dat we al om kwart voor negen op het SLNAD kantoor zijn aanbeland. Als eerste laten we een paar sponsor adressen zien op het internet. We adviseren een aanvraag te doen voor kleine projecten. Dan is er meer kans van slagen dan wanneer grote bedragen worden gevraagd. De vergadering begint om 10.30.

Als eerste blikken we terug op de vergadering van gisteren. Alles duidelijk, zijn er nog vragen? Waarover is er gediscussieerd nadat wij zijn vertrokken? Solomon heeft een plan opgesteld dat we aangeboden krijgen (zie bijlage)

Vervolgens stellen we de vraag aan de orde wat er wordt gedaan voor gewone leden van de vereniging. Hoe wordt de dovengemeenschap gemobiliseerd? Hoe is deze gemeenschap te versterken, (empowerment). Verteld wordt over de komende organisatie van de *All African Games* en de jaarlijkse organisatie van de Werelddoenvdag, Wij vragen over de SLNAD een overzicht kan maken van de voor het komende jaar geplande activiteiten voor gewone leden. Misschien is het wel nodig mensen aan te trekken die over speciale vaardigheden beschikken. (sport en spel / kleermaker / dam- en of schaakmensen etc.).

Ook dient er te worden nagedacht over onderhoud. Het kantoor zal over vijf jaar aan vernieuwing/onderhoud toe zijn. Er zal wel eens een computer kapot gaan. Belangrijk is geld opzij te leggen.

Wat de twee branches betreft: is het de vraag of er tegelijk moet worden begonnen zowel in Bo als in Makeni. Wij geven als voorbeeld de gang van zaken in Gambia. Pas met een volgende branche beginnen als de jongste vestiging goed loopt. Op deze branches dienen activiteiten te worden georganiseerd. Bijv. bijeenkomsten voor jonge vrouwen waar kleding wordt gemaakt/hersteld. .

Tolken zijn er te weinig in Sierra Leone, Als we suggereren dat horende kinderen van dove ouders vaak de beste tolken zijn, vertelt men ons dat hun kinderen zich vaak schamen gebaren te maken. We maken duidelijk dat men hier zich niet bij neer moeten leggen en dat het beroep van tolk (met een salaris) voor velen aantrekkelijk zal blijken te zijn. We adviseren zo gauw mogelijk te beginnen met de opleiding van tolken. Als voorbeeld dient Kasiem. Drie jaar geleden was hij werkzaam op het SLNAD kantoor als administratief medewerker. In de omgang met doven maakte hij zich gebarentaal eigen en is nu (dus zonder formele opleiding) een prima tolk. (Natuurtalent!) Gebruik jullie netwerk om mensen te vinden die het leuk vinden tolk te worden.

Het onderwerp scholen wordt vervolgens besproken.. Een school stichten kost een hoop geld en vereist een veel kennis. Het is de vraag of de SLNAD deze expertise in huis heeft. We suggereren de naam te veranderen in '*signlanguage classes*' voor peuters en kleuters. Dan heb je geen reguliere leerkrachten nodig maar gebarentaaldocenten. Een school beginnen is iets wat de overheid dient te doen. De core business van de SLNAD is gebarentaal. Er moet veel worden gedaan aan de ontwikkeling van gebarentaal materiaal. Hierbij zou hulp kunnen worden gevraagd aan mensen uit Gambia, Ghana, Nigeria of Zuid Afrika.

Inkomsten kunnen komen uit commerciële activiteiten. Als er in de toekomst tolkendiensten kunnen worden aangeboden kan dit geld genereren. Contributie kunnen de meeste doven onmogelijk betalen. Maar misschien zijn er doven die dat wel kunnen.

Er zal speciale aandacht moeten worden gegeven aan het zoeken naar sponsors. Ook al zijn de tot nu toe ondernomen pogingen op niets uitgelopen, toch door blijven gaan. Probeer ook met de lokale overheden te praten.

Het is nuttig criteria op te stellen bij het zoeken naar sponsors. Bijv. westerse landen; gespecialiseerd in onderwijs; actief zijn in Afrika, openstaan voor alle religies.

In de middagpauze worden we voorzien van brood met ei, tomaat en komkommer. Een prima lunch met een softdrink. Ondertussen bekijken we de voortreffelijke video productie waarin leden van de SLNAD-staf voorlichting geven over de preventie van Ebola .

Op het middagprogramma staat een ontmoeting met het bestuur op het programma. Van het bestuur komt echter niemand opdaven. De voorzitter heeft verplichtingen elders. Wel aanwezig zijn de voorzitter van het gehandicapten platform (waarvan de SLNAD) deel uitmaakt en de directeur van de school voor doven in Freetown. De vertegenwoordigster van het ministerie die we de vorige keer hebben ontmoet, zit in Londen.

We worden door de voorzitter mr. Mohammed B. Mancaray welkom geheten. Hij dankt de SVE voor de hulp de afgelopen vier jaar. De doven hebben nu een eigen kantoor en daarmee status verworven. Iedereen die in het kantoor binnenkomt is verbaasd over wat de doven in een paar jaar hebben bereikt. De Ebola epidemie is verschrikkelijk geweest. Bijna alles lag stil. Als voorbeeld gaf Mohammed dat men op kantoren elkaar zelfs geen papier meer durfde te geven. Nu de crisis voorbij is kan er weer worden gewerkt aan het oorspronkelijk plan om de leefwereld van de doven te verbeteren.

Wij melden dat de SVE heeft toegezegd de hulp aan Sierra Leone met vijf jaar te verlengen. Vervolgens dat er voor extra activiteiten, mits goed gedocumenteerd, wat extra geld kan worden gevraagd.

Wat de contacten met het ministerie betreft: de SLNAD is door de overheid als organisatie erkend.

Volgens Mohammed is er een grote behoefte aan scholen voor doven in Sierra Leone. De vraag is echter of dit een taak is van de SLNAD. Volgens ons is dit de verantwoordelijkheid van de overheid.

Tolken moeten er worden opgeleid. Helaas is de gebarentaal van Sierra Leone niet beschreven en zijn er geen gebarenlexicons. De ontwikkeling van dit materiaal zal jaren in beslag nemen vandaar dat het wellicht beter is aan te sluiten bij de ASL. De invloed hiervan op de door de doven in Sierra Leone gebruikte gebaren is groot. Op school gebruikt men ook ASL. We geven in overweging contact op te nemen met Gallaudet, de enige universiteit voor Doven in Amerika, Zij kunnen adviseren over de opzet van een opleiding voor docenten en tolken gebarentaal.

De door de SLNAD bedachte commerciële activiteiten (zeep maken; brood/cake bakken; wasserij voorziening) kunnen de goedkeuring van de overige aanwezigen wegdragen. Iedereen moet eten en moet zich wassen. Er is dus altijd afzetgebied. De plannen lijken haalbaar. Volgens Mohammed is het niet moeilijk met een bakkerij te beginnen. Afgesproken wordt dat de SLNAD naar het platform gehandicapten gaat en naar het ministerie met de mededeling dat met ASL zal gebruiken als standaard, hetgeen uiteraard lokale varianten niet uitsluit.

Als er verder wordt gesproken over fondsenwerving, meldt Mohammed dat het moeilijk is op het internet adressen te vinden. Hij zou daar graag hulp bij ontvangen. We zeggen toe hierover te adviseren. We beginnen met het geven van criteria waaraan een sponsor moet voldoen. Als voorbeeld: de poging van de SLNAD om in Pakistan te werven is niet zo geslaagd.

Vrijdag 13 mei 2016.

Onze chauffeur en Solomon zijn weer precies op tijd, kwart voor negen, in de lobby om ons op te halen. Een hele kunst om in het chaotische verkeer van Freetown ergens op tijd te komen. We worden naar Elkstreet gebracht waar we Ramatu oppikken die mee zal gaan naar de school voor Doven in Freetown. Daar worden we om twaalf uur verwacht. Men vindt het heel gewoon om twee uur te wachten en niets te doen. Wij hebben na een tijd niets doen er genoeg van en zeggen dat we een extra vergadering in willen lassen. Er is nog genoeg te bespreken. Zo gezegd zo gedaan.

Het maken van een activiteitenplan roept vragen op. Samuel wil per jaar een plan maken. Wij zeggen dat een vijfjarenplan 2017-2021 nodig is voor de grote lijn en het stellen van doelen op termijn. Vervolgens is het prima om per jaar een uitgewerkt plan te maken.

Ed vraagt nog naar de financiële audit over het lopende jaar en wanneer deze is te verwachten. Solomon zegt toe dit document eind juni te zullen sturen, er wordt nu aan gewerkt.

Het bezoek aan de school voor Doven is van korte duur. Als we daar om 12 uur aankomen is de hele schoolgemeenschap bijeen in de gemeenschapsruimte. Er is bezoek van een christelijke vrouwen organisatie die cadeaus komt brengen. Alle leerlingen krijgen een pakket met daarin een handdoek, zeep, tandenborstel en tandpasta en een nagelknipper. Ook is er voor ieder kind een blikje frisdrank en een maaltijd zoals deze in vliegtuigen worden uitgedeeld. (rijst met een stukje kip) De toespraken worden getolkt door een leerkracht, maar veel komt er niet van over. Het is erg donker in de zaal.

Na het uitspreken van een gebed worden de leerlingen gezegend door een van de bezoekende dames. Als de weldoensters zijn uitgeleid heeft de directeur tijd voor ons.

We worden vriendelijk welkom geheten en bedankt voor onze komst. De situatie op school is nog weinig veranderd. Steeds zijn er financiële problemen. Uiteraard is onze eerste vraag hoe de door de SVE gefinancierde reparatie van de schoolbus is uitgekomen. De bus heeft na deze ingreep gereden tot december 2015. Daarna moest de bus weer gerepareerd, bijna elke twee weken. Reparatie is nu geen optie meer. De bus is te oud en de onderdelen die nodig zijn, zijn in Sierra Leone niet aanwezig. De voortdurende kosten om de bus rijdend te houden drukten te zwaar op de begroting. Doorgaan met repareren zou betekenen dat de leerkrachten geen salaris meer zouden krijgen. Dus de bus is afgeschreven. De hoop is dat er ooit weer een sponsor langs komt zodat er een nieuwe bus kan worden aangeschaft. Op de vraag hoe de kinderen nu naar school komen is het antwoord: met publiek transport of gebracht door de ouders of in veel gevallen helemaal niet.

Maaltijden worden net als in 2013 slechts twee keer per week verstrekt. Er is geen geld om dagelijks te koken. Een maaltijd voor de ongeveer 90 leerlingen kost L 250.000 (€ 40,-). Als er gekookt wordt zijn er meer leerlingen dan wanneer er niet gekookt wordt.

Na deze uiteenzetting over de moeilijke financiële situatie waarin de school verkeert, is het prettig dat we kunnen melden dat we met geld komen. Het bedrag dat door familie en vrienden van mevrouw J. Woortman – Boorsma is gegeven als cadeau voor haar 90ste verjaardag hebben we bij ons en bieden we aan. Het gaat om L 5.440.000,- (€ 850,-). We hebben op het kantoor van de SLNAD een ‘*Certificate of receipt of donation*’ gemaakt, dat na aanbieding van de enveloppe met inhoud door de directeur wordt ondertekend. Ze bedankt ons uitvoerig en zegt nog niet precies te weten wat ze met dit bedrag zal gaan doen. Maandag is er een stafvergadering waarin over de besteding van dit geld zal worden gesproken. Zeker zal een deel worden gebruikt om er leermiddelen voor te kopen, zoals schriften, pennen etc. We maken nog een rondje om de school. Het gebouw is recentelijk aan de buitenkant geschilderd en ziet er prima uit. Vanbinnen is de school het beste te omschrijven als een

donker hol. Voor dove leerlingen bepaald geen optimale leeromgeving. Over betere verlichting is wel nagedacht maar de elektriciteit moet komen van een generator die op diesel werkt. Hiervoor is geen geld beschikbaar.

Zaterdag 14 mei 2016

Ramatu en Salomon nemen ons mee op een tocht langs de kust. Van Freetown rijden we over de zgn. Peninsula. Hoe verder we van de bewoonde wereld komen, hoe mooier de natuur wordt. Het wordt ons maar al te duidelijk dat Sierra Leone een straatarm land is. De bewoonde wereld is overal vervuild, vol mensen, waanzinnig verkeer en lawaai.

We belanden in een resort (geen toerist te bekennen) met de fraaie naam: Eden. We zien af van de lunch, Die zou 100.000 Leones p.p. moeten kosten! Een half miljoen voor ons vijven vonden we allemaal wat te gek.

Terug in Freetown trakteren we onze gastheren en de chauffeur op een hapje met een drankje op het strand van Lumney

Zondag 15 mei 2016

De zondag is gebruikt om het verslag bij te werken. Onze gastheren / vrouwen zijn naar de kerk, de pinkstergemeente. Het is zwaar bewolkt en het regent zo nu en dan. Het hotel ligt aan een uitvalsweg van Freetown. De hotelomgeving nodigt niet uit om een wandelingetje te maken. We hebben ons vermaakt in het hotel met lezen, internetten en eten. Opvallend hoe snel een luie dag voorbijgaat.

Maandag 16 mei 2016

Reisdag. Om negen uur precies worden we gehaald om naar de veerboor te worden gebracht. Niemand (!) schijnt te weten hoe laat de boot vertrekt, dus het is maar beter op tijd in de haven te verschijnen. We hebben geluk want om 11 uur vertrekken we richting Lungi. Een voorspoedige reis waarin we de laatste zaken bespreken. Ramatu vertelt dat ze zondag de Doven die bij haar kerk horen heeft verteld over ons bezoek en de voortzetting van de hulp van de SVE. Op de vraag wat de SLNAD doet als het geld niet op de eerste van de maand is bijgeschreven en er soms twee weken moet worden gewacht, antwoordt Solomon: *We manage!* In Lungi boeken we een dubbele kamer voor één nacht. Belachelijke prijzen, voor het gemak is de wisselkoers voor dollar en euro in het hotel maar gelijkgesteld. Maar er is niets aan te doen. Airport Hotel Lungi heeft een monopolypositie. We zijn de enige gasten. De volgende morgen aan het ontbijt blijken er nog twee blanken een kamer te hebben geboekt.

Dinsdag 17 mei 2016

Nog een reisdag. Met Arik Air vertrekken we op tijd (11.15) naar Lagos met een tussenstop in Accra, Ghana. In Lagos moeten we lang wachten op de vlucht naar Banjul. Deze gaat tot onze grote verbazing terug naar Accra om vervolgens door te vliegen naar Banjul met als eindbestemming Dakar. Niemand van Arik Air kan ons uitleggen waarom we niet in Accra hadden kunnen wachten en waarom we dus eigenlijk voor niets naar Lagos zijn gevlogen. Het nadeel zou zijn geweest een zeer lange wachttijd in Accra op een onaangenaam vliegveld. Met de nodige vertraging waarvoor volgens de mensen hier Arik Air berucht is, komen we uiteindelijk om 01.00 uur woensdagmorgen aan in Banjul. Gelukkig staat Pateh klaar om ons

naar het hotel te brengen. Een bijzondere ervaring rijker. Nog nooit in Accra, Ghana geweest en nu zomaar twee keer op één dag!

Woensdag 18 mei 2016

De vorige week hebben we al een afspraak gemaakt met Gadhoh voor een bespreking in Brikama. Daar is op initiatief van Gadhoh een workshop belegd voor allerlei organisaties actief op het gebied van gehandicaptenzorg in de westelijke regio van Gambia. Doel is de betrokken organisaties te informeren over Gadhoh. Hoe deze is georganiseerd en welke activiteiten er worden georganiseerd. Van de gelegenheid maken we gebruik om voorafgaande aan de bespreking met Gadhoh een bezoek te brengen aan de school van Karamo in Brikama. Deze school is destijds gebouwd door de Stichting Buganale en de SVE. Het keukengebouw is later bijgebouwd met geld van de SVE.

Onze komst is niet aangekondigd, dus de mensen hebben zich niet voorbereid. Het terrein en het gebouw ziet er prima en zeer goed onderhouden uit. Er wordt les gegeven aan twee groepen. Het onderwijsaanbod is uitgebreid naar lager onderwijs tot grade 3. Dit is gedaan omdat de reiskosten van de schoolverlaters naar de St. John's voor de meeste ouders onbetaalbaar is. Karamo leverde elk jaar een groep van 12 kinderen maar nog niet de helft bleek de reiskosten te kunnen betalen en kreeg dus verder geen onderwijs. Karamo zou graag zien dat er nog meer uitbreiding kwam en denkt zelfs over aanbouw van nog twee lokalen. Het zou volgens hem heel jammer zijn als zoveel dove kinderen geen onderwijs krijgen. De geplande nursery in Jiboro is gebouwd en er is in september met onderwijs begonnen. De stichters (een Nederlandse mevrouw met haar Gambiaanse man) hebben contact gezocht met Karamo en met de St. John's. De leerkracht die er nu werkt is opgeleid en heeft stage gelopen op de St. John's maar volgens Karamo stelde dat niet veel voor. Hij kan nauwelijks gebaren en kwam alleen maar als het hem uitkwam. Karamo is niet gelukkig met deze ontwikkeling. Wel heeft hij hulp aangeboden en een paar gebarenboeken gegeven. Deze nieuwe nursery zal hem leerlingen gaan kosten. .

In Brikama zijn momenteel totaal 43 kinderen ingeschreven. (10 in de nursery; 10 in grade 1; 12 in grade 2; 11 in grade 3.) Ze komen niet allemaal want de vervoerkosten zijn voor veel ouders niet op te brengen. Een eigen schoolbus is er niet. Sinds de financiële bijdrage van de SVE is gestopt werd het moeilijk de zaak draaiende te houden. Buganala geeft nog maandelijks een bedrag van 10.000 Delasi. Van een UN organisatie komt geld voor een maaltijd. Ook komt er een allowance van Buganala en zo nu en dan een passant. Karamo ziet zo kans om de kosten voor onderhoud, water en licht en leermiddelen te betalen.

Karamo heeft nauwelijks nog contacten met Gadhoh. Hij heeft sinds het vertrek van de SVE nog niet één velletje papier gekregen! De Finnen zijn nooit geweest. Die waren niet bezig met onderwijs, alleen met organisatie ontwikkeling. Volgens Karamo zijn alle andere vestigingen (branches) van Gadhoh nauwelijks actief.

Karamo heeft een twee- jarige opleiding als leerkracht afgerond en wordt nu betaald door de overheid. Hij gaat nu nog een jaar naar het Gambia Collega. Het is volgen hem 'fun' en hij studeert graag.

We bezoeken de beide lokalen waar les wordt gegeven. Meestal stopt alles als er bezoek is maar hier is er kennelijk zoveel discipline dat het onderwijs gewoon doorgaat. We zijn onder de indruk van hetgeen er in Brikama gebeurt. Het is zonder twijfel de best functionerende afdeling van Gadhoh.

Vervolgens bezoeken we de locatie waar Gadhoh een workshop geeft. Doelgroep zijn allerlei organisaties actief op het gebied van gehandicaptenzorg in de westelijke regio van Gambia. Gadhoh wil deze organisaties informeren over hun doelstellingen en werkwijze. We zien een deel van een fraaie presentatie in GSL opgenomen op video. De video wordt getolkt voor de aanwezigen. In de middagpauze wordt voor ons tijd gereserveerd waarin we de ontstane moeilijke situatie van Gadhoh verder bespreken met Doudou en zijn tolk Yahya. We vertellen over onze reis naar Sierra Leone en de vergelijkbare moeilijkheden die de zustervereniging aldaar heeft.

Ed benadrukt nog eens dat Gadhoh een vijfjarenplanning zou moeten maken, uitgewerkt in een actieplan op jaarbasis.

Als Gadhoh kans ziet de SVE te overtuigen van het belang van een bepaald project, zou er mogelijk weer steun kunnen komen. .

Doudou wil wat Gadhoh tot nu toe bereikt heeft evalueren. Hij vindt dat de activiteiten van Gadhoh koste wat het kost moeten worden voortgezet. Wat tot nu toe is opgebouwd kan niet zomaar verloren gaan. Dat zou verspilling zijn van al het door donors geïnverteerde geld en zeer nadeling van de Gambiaanse Dovengemeenschap. Voor vergelijkbare organisaties is Gadhoh altijd een voorbeeld geweest van een succesvolle besteding van donorgelden. Hij stelt dat de Finnen zeker niet terug komen en begrijpt dat de SVE niet alles gewoon kan overnemen maar wellicht de SVE bereid tot enige voortgezette hulp.

Van andere sponsors komen kleine bijdragen. Genoemd worden *Action Aid Gambia* en de *World Federation of the Deaf*. De laatste sponsort voornamelijk hulp aan de ontwikkeling van vrouwen.

Doudou zegt toe actieplannen te maken waarin hij prioriteiten zal stellen, voorzien van een kostenplaatje.

Doudou zegt dat er vaak een veel te optimistisch beeld wordt geschilderd van de economische situatie in Gambia en die van Doven in het bijzonder. Weinigen profiteren van de inkomsten uit toerisme en de armoede vooral onder doven is groot. Hij vertelt een paar schrijnende verhalen van Doven die zich dagelijks alleen maar pap kunnen veroorloven. Zelfs brood is te duur. Hij stelt voor deze verhalen op schrift te stellen die vervolgens op de site van de SVE kan worden gezet.

De politieke situatie is slecht, de regering neemt geen verantwoordelijkheid. De enige uitzondering is de bijdrage die *Gamwork* geeft voor de bouw van de conferentie hal, voor sportactiviteiten en voor de aanschaf van een busje. Een vorm van micro financiering. In een vorige bijeenkomst is als project genoemd een door zonne-energie aangedreven waterpomp op het Gadhoh terrein. Als dit gerealiseerd zou kunnen worden betekent dat een enorme besparing op de hoge energie kosten.

We spreken af, vrijdag na het middagebed om twee uur nog een keer bijeen te komen.

Donderdag 19 mei 2016

Het plan is met Daniel en Marian het project MY FARM te bezoeken en daar te overleggen of er met deze organisatie kan worden samengewerkt bij het opzetten van het Kartong project. De school is zo goed als leeg want de beschikbare bussen hebben het begeven. Daniel moet actie ondernemen en kan niet mee naar My Farm. We zien met eigen ogen hoe belangrijk transport is voor het onderwijs aan Doven in Gambia, Zonder transport geen onderwijs.

Met Marian en een andere adjunct gaan we op weg.

We worden ontvangen door Kelly Smeets, de directeur. Ze woont al 12 jaar in Gambia en is met een dove Gambiaan getrouwd. In Nederland heeft ze in Wageningen tropische

landbouwkunde gestudeerd. In Gambia kwam ze in contact met een zeker Marit Olderheim, de Noorse voorzitter van de Africa Startup foundation. Samen met haar ontwikkelde ze plannen voor het opzetten van een landbouwproject met als thema: *educational journey from seeds to business*. Vier jaar later kon het worden gerealiseerd met een gift van de eveneens Noorse *Erna en Knut Eng's children Foundation*. Het complex omvat anderhalf hectare en was voordien een verwaarloosde mangoboombaard. Momenteel worden er allerlei groenten, vruchten, noten enz. geteeld en op de markt gebracht. Daarnaast worden er konijnen, varkens, eenden en bijen gehouden. Er zijn kassen waar stekjes worden geteeld. De werkers zijn schoolverlaters die het boerenvak on the job leren. Er zijn instructielokalen beschikbaar en het centrum fungeert tegelijkertijd als model boerderij en wordt daarom door schoolkinderen uit het hele land bezocht in het kader van hun beroepsoriëntatie. Dagelijks komen er kinderen met hun leerkrachten op bezoek. (Schoolreis)

We worden uitgebreid voorgelicht over de doelstellingen en werkwijze. Men heeft voor een holistische benaderingswijze gekozen. Er worden nauwelijks gif gebruikt en alle afval wordt in principe hergebruikt, bijv. composteren en houtskool maken. Belangrijk is zonne-energie. We zien apparaten waarin koeken worden gebakken en rijst wordt gekookt.

Het project bedruipt zichzelf en wordt niet door de overheid gesubsidieerd. Er zijn charitatieve instellingen die grote investeringen betalen. Kelly is al eens op de St. John;s school geweest en er zijn dove kinderen met hun leerkrachten op bezoek geweest. Vanuit mede de persoonlijke bekendheid met doofheid is Kelly bereid om deel te nemen aan het opzetten van een gelijksoortig project in Kartong voor de dove doelgroep. Ze biedt onmiddellijk aan een paar stagelopers te kunnen plaatsen. We zijn onder de indruk van de energie die Kelly in dit project steekt en spreken af nader overleg te plegen met de Noorse moederorganisatie die volgens haar zeker willen samenwerken met de St. John;s.

Na afloop gaan we terug naar de St. John;s waar we Daniel oppikken om daarna samen naar het *Catholic Education Secretariat* voor een bespreking met father David Jimoh Jarju, de hoogste baas van de katholieke scholen in Gambia. Hij blijkt al op de hoogte van de activiteiten van de SVE en we kunnen snel ter zake komen. Hij kent de situatie in Kartong heel goed, hij is daar geboren en getogen. Father David vertelt over zijn achtergrond. Hij studeerde planologie van ontwikkelingslanden en gaf tot 2014 les in dit vak op verschillende buitenlandse universiteiten. Daarna haalde de bisschop hem terug en gaf hem de verantwoordelijkheid voor al het onderwijs in Gambia voor zover betaald door de rk- kerk. Father David zegt dat het bestaande projectplan op grond van de vergelijking met My Farm moet worden herschreven en zegt toe dat hij daartoe een taskforce zal opzetten waarin hijzelf het voortouw zal nemen. Verder zullen als lid worden benaderd o.a. Daniel Mendy en Kelly Smeets, De financiële verantwoording van de door de SVE reeds overgemaakte gelden zal op zo kort mogelijke termijn naar ons worden toegestuurd. De rapportage is blijven liggen door het overlijden van de voorganger van father David die daarmee was belast en de ernstige ziekte van Daniel Mendy.

We spreken af contact te onderhouden via internet en wachten zijn projectplan verder af. Father David maakt op ons een zeer zakelijke en kundige indruk en geeft een hoop vertrouwen.

Vrijdag 20 mei 2016

De laatste afspraak voor het vertrek op vrijdagavond hebben we met Gadhoh. Om twee uur, na het vrijdaggebed, zit Doudou voor ons klaar. Hij komt direct ter zake met een overzicht van de *essential costs*, dus wat er minimaal nodig is om Gadhoh draaiende te houden. Het solar systeem moet vernieuwd worden. De bestaande panelen zijn niet voldoende en werkt

niet naar behoren. De kosten van een nieuwe installatie zijn niet bekend. De producent was niet bereikbaar. De volgende week gaat men informeren wat een nieuwe installatie zal gaan kosten. Na een gevraagde toelichting op de gepresenteerde cijfers, vertelt Doudou dat de afdelingen (branches) geen geld meer krijgen van Gadhoh. Ook de Female wing moet zichzelf bedruipen.

Van een Engelsman, ene meneer Darran komt geld waarmee het salaris van de tolk wordt betaald. De secretaresse zal worden ontslagen. .

Er komt ook geld van een Amerikaanse donor, een VSO vrijwilliger. Die betaald het salaris van Momodou.

Als deze bijdragen stoppen kunnen er geen salarissen meer worden betaald. Doudou zou het liefst opgeleide leerkrachten hebben want die worden door de overheid betaald. Maar helaas, die zijn er niet. De kosten van een opleiding zijn te hoog en er zijn ook niet voldoende tolken om een dove student te begeleiden.

Alle afdelingen (branches) zijn zelfstandig en staan financieel los van Gadhoh. We vragen hoe deze afdelingen het dan financieel bolwerken. Van de regionale overheden blijken ze geld te krijgen. Of dat voldoende is, is de vraag,

Gadhoh's activiteiten zijn dus gereduceerd tot advocacy (belangenbehartiging) en de levering van tolken.

De leerkrachten die Harry getraind heeft gaan naar de dorpen en geven daar als vrijwilligers les en geven voorlichting. Ze krijgen geen salaris. Ze worden Deaf trainers genoemd.

Ed vraagt Doudou een overzicht te maken van de activiteiten in de branches.

Ed benadrukt nog eens dat de core business van de SVE onderwijs is. Een aanvraag voor ondersteuning moet altijd gelinkt zijn aan onderwijs.

Doudou is zich bewust van het feit dat Effatha niet hetzelfde kan doen als in de afgesloten vijfjarige projectperiode. Wel zou hij graag willen dat de SVE Gadhoh weer financieel gaat steunen

We constateren dat Gadhoh met hulp van de Finnen is geherstructureerd. Men richt zich nog alleen op pleitbezorging, gebarentaalontwikkeling en tolkenvoorziening.

Het lopende jaar komt er nog geld binnen om de zaak draaiende te houden. Januari 2017 stopt de geldstroom uit Finland volledig. Dat zou het eind van Gadhoh betekenen. Met een absoluut minimum van € 12.000 op jaarbasis kan Gadhoh blijven functioneren.

We zeggen toe het probleem van Gadhoh aan te zullen kaarten bij de SVE. Verder adviseren we op zoek te gaan naar andere sponsors. De SVE wil niet als enige instantie verantwoordelijk zijn voor het overleven van Gadhoh.

.Aanbevelingen

1.

Zonder financiële steun van SVE komt aan het voortbestaan van Gadhoh per 1 januari 2017 een einde. Een minimale dienstverlening aan leden is mogelijk bij een jaarlijks budget van ca. € 12.000,-- Wij stellen voor dit bedrag voor 2017 en 2018 t.b.v. Gadhoh te reserveren.

2.

De school in Brikama kan het financieel niet bolwerken. Met een jaarlijkse steun van € 4000,- is het voortbestaan van deze school verzekerd. Wij stellen voor dit bedrag voor 2017 en 2018 voor Brikama te reserveren.

3.

De Educational Secretary van het RK bisdom Gambia komt t.b.v. het boerderijproject van de St John's School for the Deaf met een nieuwe projectaanvraag. Wij stellen voor t.b.v. dit project in 2017 eenmalig een bedrag van €40.000,- te reserveren en voor de jaren 2017 en 2018 een jaarlijks bedrag van €10,000,-

4.

De SLNAD komt met een beleids- c.q. activiteitenplan op hoofdlijnen voor de periode 2017-2021. Daarin zijn opgenomen ontwikkelplannen op het terrein van voorschools onderwijs, dovertolkenvoorzieningen en het opzetten van regionale steunpunten in Bo en Makeni. Wij stellen voor de huidige ondersteuning van het hoofdkantoor in de jaren 2017-2021 te continueren. Verder stellen wij voor in 2017 een bedrag van €10.000,- te reserveren t.b.v. investeringen en dit bedrag jaarlijks met €2000,- te downscalen naar 0 in 2022.

Groningen, 25 mei 2016

Harry Brouwer
Ed Woortman